

Vergaderjaar 2014–2015

34 001

Homogene Groep Internationale Samenwerking 2015 (HGIS-nota 2015)

Nr. 3

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 4 november 2014

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 16 september 2014 inzake de HGIS-nota 2015 (Kamerstuk 34 001, nr. 2). De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 31 oktober 2014. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

1

Kunt u aangeven aan welke landen Nederland direct of indirect een financiële bijdrage levert voor de versterking van de veiligheidssector uitgesplitst naar het leger, het politieapparaat en overige categorieën en kunt u daarbij ook aangeven om welke bedragen het gaat?

Antwoord van het kabinet:

In het kader van een geïntegreerde benadering van de veiligheid en de veiligheidssector in fragiele staten draagt Nederland in een aanzienlijk aantal landen bij aan capaciteitsopbouw van leger en politieapparaat en bijbehorende bestuurlijke structuren. Onderstaand overzicht voor 2015 richt zich op programma's waarbij de bijdrage aan de veiligheidssector een prominente plaats inneemt:

Afghanistan	15 mln bijdrage aan de Afghaanse politie en 5 mln aan het leger
Mali	Via een bijdrage aan het Geneva Institute for Democratic Control of the Armed Forces (DCAF; 0,5 mln voor de periode 2 jaar) gericht op capaciteitsopbouw van de Malinese autoriteiten om de hervormingsprocessen in de veiligheidssector vorm te geven en om de internationale activiteiten op dit terrein beter te kunnen coördineren. Daarnaast financiert de ambassade in Bamako UN-Women onder andere om trainingen te geven aan Malinese militairen en politiefunctionarissen. Deze trainingen zijn gericht op het tegengaan van «gender based violence». Het budget van het totale programma met UN-Women (dat breder is dan alleen deze trainingen) bedraagt € 3,5 miljoen voor een periode van 3 jaar.
Libanon	Circa 0,6 mln (1,8 mln voor een periode van 3 jaar) gericht op civiel georiënteerde activiteiten (civiel militaire samenwerking en stabilisatie activiteiten) van het Libanese leger via AKTIS Strategy en trainingen op het gebied van geïntegreerd grensmanagement aan de Libanese veiligheidsinstanties via het International Centre for Migration Policy Development (ICMPD).
Syrië	Circa 3 mln via een bijdrage aan het Access to Justice and Community Security project. Hoofddoelstelling is bij te dragen aan de opbouw van de gehele rechtsstaat keten in Syrië (politie, advocatuur en justitiesector). Het project bevindt zich op het snijvlak van veiligheid en rechtsstaatsontwikkeling, maar is opgenomen in dit overzicht in verband met de aanwezige politie component.
Jordanië	Via een bijdrage aan het NAVO Trust Fund Jordan III (0,5 mln voor een periode van 3 jaar) in het kader van VN resolutie 1325, zowel gericht op het verbeteren genderbewustzijn van de Jordanian Armed Forces) als de van de positie van vrouwen binnen het leger
Oekraïne	via een bijdrage aan het NAVO Ukraine Trust Fund (0,2 mln voor een periode van 2 jaar) gericht op de verbetering van logistieke systemen en standaardisering binnen de Oekraïense krijgsmacht
Burundi	In het kader van het Security Sector Development programma 2,4 mln bijdragen aan capaciteitsopbouw binnen het Ministerie van Defensie en het leger, 3,3 mln binnen het Ministerie van binnenlandse veiligheid en het politie apparaat en 2,1 mln voor goed bestuur van de sector (o.a. parlement, rekenkamer, civil society. Complementair aan het SSD programma, en in goede coördinatie, wordt de Burundese Politie ook ondersteund door BTC (Belgische Technische Coöperatie). Nederland draagt circa 1 mln bij. Dit project behelst de invoering van community policing om de politie op lokaal niveau beter te laten voldoen aan de veiligheidswensen van de bevolking. Belangrijkste donor is België. Daarnaast wordt zowel met de inzet van Nederlandse militaire trainers als door een financiële bijdrage aan het Africa Contingency Operations Training & Assistance programma (ACOTA) dat de gereedstelling (training en verschaffing van basis materiaal) van Afrikaanse troepen voor vredesmissies ondersteunt. Ook in Oeganda draagt Nederland bij het ACOTA programma met fondsen en de inzet van Nederlandse trainers.

Indonesië	<p>Circa 1 mln (totale programma 4,2 mln voor 4 jaar) via een programma gericht op «human rights based community policing» met extra aandacht voor Papua en de Molukken.</p> <p>Nederland draagt ongeoormerkt 5 mln per jaar bij aan het VN Peace Building Fonds (PBF) dat in verschillende (post)conflictlanden onder meer steun verleent aan Security Sector Reform (SSR), die meestal is gericht op hervorming van leger en politie. Circa 15% van de PBF-uitgaven zijn bestemd voor SSR. Dit betekent dat circa 750.000 euro van de Nederlandse bijdrage aan het PBF wordt uitgegeven aan Security Sector Reform. Een niet nader te bepalen deel van de Nederlandse bijdrage aan het Global Program for Rule of Law, ad 5 mln per jaar, wordt uitgegeven aan politie en community security in 24 verschillende (post) conflictlanden.</p>
-----------	---

2

Kunt u aangeven wat de komende tien jaar de financiële gevolgen zijn van de huidige missie in Irak voor de brede HGIS? Welke impact heeft de kasschuif?

Antwoord van het kabinet:

De Irak-missie wordt voor EUR 123 mln gefinancierd uit het artikel nominaal en onvoorzien van de HGIS. De post «HGIS-onvoorzien» wordt gebruikt voor loon- en prijsindexatie en voor uitgaven die niet elders binnen de HGIS kunnen worden opgevangen. Zo is de afgelopen jaren onder andere budget beschikbaar gesteld voor de MINUSMA-missie in Mali, de nucleaire top in Den Haag (NSS), de Global Conference on Cyber Space, het aanstaande EU-voorzitterschap en de dekking van de motie Sjoerdsma. Daarnaast is in 2014 EUR 50 mln ingezet voor algemene problematiek binnen de Rijksbegroting. De financiële mutaties op HGIS-onvoorzien als gevolg van de dekking van de Irak-missie luiden als volgt:

Bedragen x EUR 1 mln	2015	2016	2017	2018	2019
kasschuif	100	23	- 64	- 37	- 22
Overheveling naar Defensie	- 100	- 23			
Saldo (financiële gevolgen)	0	0	- 64	- 37	- 22

Na dekking van de Irak-missie is de ruimte die t/m 2019 resteert op het artikel nominaal en onvoorzien van de HGIS bijna volledig gereserveerd voor indexaties in verband met loon- en prijsstijgingen.

3

In hoeverre is er de komende jaren sprake van beschikbare ruimte in het budget nominaal onvoorzien binnen de HGIS?

Antwoord van het kabinet:

Zie het antwoord op vraag 2.

4

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de toezegging om te komen tot financiering van internationale klimaatgelden die gelijkelijk worden gedragen door publieke en private gelden?

Antwoord van het kabinet:

In 2015 zet Nederland in op EUR 100 mln. private klimaatfinanciering. Hiermee wordt een eerste stap gezet richting een rapportage over klimaatmiddelen die niet alleen de publieke inzet maar ook de private inzet omvat. Zoals in de brief van 13 november 2013 naar aanleiding van de motie Sjoerdsma cs. (33 625, nr. 8) uiteengezet, wordt er in VN verband nog onderhandeld over de rol van de private sector en hoe dit transparant kan worden gemaakt. Nederland wil dat de private sector een grotere rol

gaat spelen en denkt in OESO verband mee over mogelijkheden om private geldstromen internationaal goed in kaart te brengen. Belangrijk daarnaast is dat in samenwerking met het bedrijfsleven wordt gezocht naar nieuwe manieren om barrières weg te nemen voor meer private investeringen. Dit kan door partijen bijeen te brengen, bestaande instrumenten -nationaal en internationaal- beter in te zetten en te onderzoeken of er vanuit klimaat een specifieke behoefte is voor ondersteuning en welke rol de overheid daarbij zou moeten spelen. De inzet blijft om het aandeel private klimaatfinanciering te laten stijgen.

5

Waarom vallen de uitgaven voor het Budget Internationale Veiligheid (BIV) volledig buiten het kader van officiële ontwikkelingshulp (ODA)?

Antwoord van het kabinet:

Het grootste deel van de uitgaven van het BIV is militair van aard en valt daarmee buiten het kader van officiële ontwikkelingshulp. Vanwege de ontwikkelingscomponent van de geïntegreerde benadering (3D) valt een beperkt deel van de BIV-middelen (EUR 30 mln per jaar) wel binnen ODA.

6

Kunt u toelichten wat u verstaat onder de activiteiten voor het Midden-Amerika programma?

Antwoord van het kabinet:

De activiteiten van het Midden-Amerika Programma (MAP) in 2015 omvatten bijdragen aan de volgende regionale programma's:

- Het OAS-programma Facilitadores Judiciales, een programma voor verbetering van toegang tot justitie met Juridische mediators.
- Twee programma's van de SICA-veiligheidsstrategie: 1 preventie van geweld tegen vrouwen en mensenmokkel (uitgevoerd door UNFPA en OIM), 2 preventie van criminaliteit van jongeren (uitgevoerd door Duitse GIZ).
- Een programma ter preventie van geweld onder jongeren (CEPREV)

Daarnaast beheert ICCO het regionale mensenrechtenfonds van het MAP, gericht op mensenrechtenverdedigers, journalisten, MVO, vrouwen, kinderen, inheemse bevolking en LGBTI. De nadruk bij het MAP ligt op Guatemala, Nicaragua, El Salvador en Honduras, zonder Panama, Costa Rica en Belize uit te sluiten.

7

Hoeveel geld gaat er in 2015 naar het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)? Hoe wordt de besteding hiervan gecontroleerd?

Antwoord van het kabinet:

De maximale bijdragen van lidstaten voor 2015 zijn vastgesteld op EUR 3,6 mld. Voor Nederland komt dit neer op een bedrag van EUR 174,6 mln. De bestedingen hiervan worden jaarlijks gecontroleerd door het Europees parlement, de Raad en de Rekenkamer aan de hand van het Commissierapport over het financieel beheer van het betreffende begrotingsjaar. Daarnaast is er controle op programmaniveau. In elke financieringsovereenkomst, contract of subsidieovereenkomst wordt uitdrukkelijk bepaald dat de Commissie, het Europees Bureau voor Fraudebestrijding OLAF en de Rekenkamer bevoegd zijn bij alle contractanten en subcontractanten die financiering uit middelen van het EOF hebben ontvangen, controles op stukken en controles ter plaatse uit te voeren.¹

¹ Zie artikel van 70 van het Financieel Regelement van toepassing op het 10^e EOF

8

Hoeveel geld gaat er in 2015 naar de Raad van Europa? Hoe wordt de besteding hiervan gecontroleerd?

Antwoord van het kabinet:

De Raad van Europa kent een budget dat voor twee jaar wordt vastgesteld. Dat budget betekende voor 2014 een Nederlandse bijdrage van EUR 9.765.178,71. Voor 2015 zal de bijdrage, gegeven het besluit dat voor het Raad van Europa budget de nominale nullijn geldt, hetzelfde zijn. De controle op het budget gebeurt door een onafhankelijk Budget comité. De financiële administratie wordt door een externe accountant gecontroleerd. Op dat proces wordt toezicht gehouden door een onafhankelijk Oversight-comité. In formele zin wordt de jaarrekening vervolgens, na behandeling in het Comité voor Programma-, Begrotings- en Administratieve zaken, door het Comité van Ministers vastgesteld.

9

Kan een overzicht worden gegeven van de effectiviteit van projecten gefinancierd door het EOF?

Antwoord van het kabinet:

De IOB heeft in maart 2013 een evaluatie afgerond naar het Europees ontwikkelingsbeleid, in het bijzonder het Europees Ontwikkelingsfonds, in de periode 1998–2012 en de invloed die Nederland hierop heeft kunnen uitoefenen.² In dit rapport schetst de IOB een gedifferentieerd beeld van de Europese ontwikkelingssamenwerking. Er gaat geen oorverdovend gejuich op over de bereikte resultaten, maar het rapport is ook zeker niet somber over verbeteringen die zijn doorgevoerd en doelen die (deels) zijn gerealiseerd. De beleidsreactie op de evaluatie concludeerde dat als een cijfer zou worden toegekend aan het EOF op basis van de bevindingen, dat zou neerkomen op een ruime zeven. De Britse Multilateral Aid Review (MAR) is positiever. In de categorie «value for money» scoort het EOF «zeer goed» (een 4 uit 4).³

10

Waarom zijn de kosten voor de opvang van asielzoekers voor het jaar 2014 zo veel hoger in vergelijking met 2013 en 2015?

Antwoord van het kabinet:

De instroom van asielzoekers is in 2014 sterk toegenomen ten opzichte van 2013 (verwachte instroom in 2014 is 30.000 tegen 16.470 in 2013). De als gevolg hiervan toegenomen asielkosten zijn voor 2014 in de begroting verwerkt. Omdat nog niet duidelijk is in hoeverre deze stijging zich zal doorzetten in 2015, is de raming voor 2015 vooralsnog op het niveau van de meest recente Voorjaarsnota gehandhaafd.

11

Volgens de HGIS-nota loopt de instroom van asielzoekers uit ontwikkelingslanden in 2014 naar verwachting op. Kunt u aangeven wat de verwachting hieromtrent is voor het jaar 2015?

Antwoord van het kabinet:

Het is nog zeer onzeker hoe de asielinstroom in 2015 zich zal ontwikkelen. In de komende Voorjaarsnota zal hierover naar verwachting meer duidelijkheid gegeven kunnen worden.

² Zie: <http://www.iob-evaluatie.nl/EurOS>

³ Zie: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/297523/MAR-review-dec13.pdf

12

Hoe wordt de besteding van contributies aan de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de Wereldhandelsorganisatie (WTO) gecontroleerd?

Antwoord van het kabinet:

In de OESO stellen lidstaten iedere twee jaar de begroting en het programma van activiteiten van de organisatie vast. De uitvoering van de activiteiten wordt gemonitord door de verantwoordelijke inhoudelijke comités en daarna gecontroleerd door het budget comité. Vervolgens vindt een onafhankelijke externe accountantscontrole plaats. Momenteel is de Franse rekenkamer de externe auditor van de OESO. Ook in de WTO stellen lidstaten iedere twee jaar een programma en begroting vast. Het comité voor financiële en administratieve aangelegenheden en begrotingszaken controleert de bestedingen. Tot slot vindt ook bij de WTO een onafhankelijke externe accountantscontrole plaats. De afgelopen zes jaar werd deze uitgevoerd door de Franse rekenkamer. De komende zes jaar zal deze door de Duitse Rekenkamer worden uitgevoerd.

13

Kunt u toelichten hoe de pilotprojecten van Initiatief Duurzame Handel (IDH) verlopen en of het de verwachting is dat deze pilots worden voortgezet in de vorm van langlopende projecten?

Antwoord van het kabinet:

Het Sustainable Land and Water program van IDH is in januari 2014 gestart. In de twee aan het begin van het programma geselecteerde pilots in Vietnam en Kenia, zijn samenwerkingspartners gezocht en een werkstructuur opgezet. De eerste bijeenkomsten met betrokken stakeholders zijn gehouden. Voor de selectie van de overige 4 pilots is een oproep om voorstellen in te dienen uitgegaan waarop 59 reacties zijn ontvangen. Het selectieproces is bijna afgerond, zodat ook deze pilots binnenkort in het veld opgestart kunnen worden. De bedoeling is dat de zes geselecteerde pilots over drie tot vier jaar uitmonden in concrete, functionerende en financieel duurzame beheermodellen voor een door betrokken stakeholders begrensde gebied. Hierin werken dan private sector, lokale overheden en alle andere belanghebbenden samen om de natuurlijke hulpbronnen – zoals land, bodem, water, bos – duurzaam te beheren en te gebruiken.

14

Kunt u aangeven welke onderwijsinstellingen in islamitische landen Nederland direct dan wel indirect financieel steunt en hoe erop wordt toegezien dat deze onderwijsinstellingen geen radicaal gedachtegoed verspreiden?

Antwoord van het kabinet:

In het kader van de duurzame versterking van opleidings- en trainingscapaciteit worden in het huidige programma onderwijsinstellingen in 15 landen ondersteund, waaronder de volgende islamitische landen: Indonesië, Bangladesh, Mali en Jemen, alsook de Palestijnse Gebieden. Deze instellingen zijn voor het overgrote deel publieke en gerenommeerde onderwijsinstellingen. Voorbeelden zijn: Dhaka University of Engineering & Technology in Bangladesh; Institut Teknologi Sepuluh Nopember Surabaya in Indonesië; Université de Ségou in Mali; en Sana'a University, High Institute of Health Sciences in Jemen.

De selectie van deze instellingen geschiedt in overleg met en op advies van de Nederlandse ambassades. Na de voordracht door de ambassade kijkt de Nuffic als beheerorganisatie van het programma naar de sterke en

zwakke punten van deze organisaties op grond waarvan een concrete projectvraag wordt geschreven. De uitvoering van de projecten geschiedt onder gezamenlijke verantwoordelijkheid met een Nederlandse partner, die nauw toeziet op de kwaliteit en de naleving van gemaakte afspraken. Indien er op deze onderwijsinstellingen radicaal gedachtegoed verspreid zou worden dan zou dat zeker opgemerkt worden door de diverse betrokkenen. Tot nu toe heeft zich dit nog niet voorgedaan en, gezien de stringente selectieprocedure, is dit niet erg waarschijnlijk.

15

Kunt u toelichten hoe de afbouw van de programma's voor basisonderwijs verloopt en of deze taak door andere donoren wordt overgenomen?

Antwoord van het kabinet:

De afbouw van de bilaterale programma's voor basisonderwijs verloopt volgens planning. In 7 van de 10 landen zijn de programma's geheel afgebouwd. Eind 2014 zal de bijdrage aan de onderwijsprogramma's in Burkina Faso en Bolivia beëindigd worden. Zoals eerder aangegeven (Kamerstuk 32 605 nr. 134 van 5 februari 2014) is het vertrek van Nederland uit Burkina Faso opgevangen door Luxemburg en het Global Partnership for Education (GPE). Voor Bolivia zijn weinig tot geen uitzichten op additionele financiering vanuit andere donoren. Na 2014 zal de onderwijssector voornamelijk gefinancierd worden uit verhoogde eigen middelen van de overheid. Voor Pakistan zal de Nederlandse financiële bijdrage conform planning in 2015 afgebouwd zijn. In Pakistan heeft het GPE in 2014 een bijdrage van US\$ 100 miljoen goedgekeurd.

16

Welke activiteiten worden er uitgevoerd op het terrein van migratie en ontwikkeling? En hoeveel van het hiervoor beschikbare budget is ODA?

Antwoord van het kabinet:

Op het terrein van migratie en ontwikkeling worden initiatieven ondersteund op het gebied van migratiemanagement (zoals capaciteitsversterking van overheden en opvang in de regio met oog voor relatie van vluchtelingen met gastgemeenschappen), migratiedialogen (waaronder regionale samenwerkingsverbanden, Global Forum on Migration and Development), circulaire migratie en brain gain (onder andere tijdelijke terugkeer van hoger opgeleide migranten naar land van herkomst), betrokkenheid van migrantenorganisaties bij ontwikkeling van herkomstlanden, stimuleren van migrantenondernemerschap in landen van herkomst, en vrijwillige terugkeer en succesvolle herintegratie van ex-asielzoekers. Het budget – EUR 9.000.000 per jaar – bestaat geheel uit ODA.

17

Waarom kiest u als gevolg van de daling van het totale ODA-budget voor een verlaging van het budget voor overig armoedebeleid?

Antwoord van het kabinet:

De negatieve bijstellingen op artikel 5.2 zijn technisch en van tijdelijke aard. Aanpassingen van de ODA-begroting als gevolg van aanpassingen van het BNP worden in eerste instantie opgenomen op artikel 5.2 van de begroting (overig armoedebeleid) als «nog te verdelen». In dit geval betreft het een neerwaartse BNP-aanpassing en dus een verlaging van de ODA-begroting. Gedurende het jaar worden deze aanpassingen vervolgens verdeeld over de verschillende begrotingsartikelen.

18

Kan meer inzicht worden gegeven in de reden waarom de kasschuif op asiel is opgenomen?

Antwoord van het kabinet:

Sinds de tweede helft van 2013 neemt de asielinstroom toe. Bij de Voorjaarsnota werd de raming van de asieltoerekening voor 2014 met EUR 88 mln verhoogd. Vanwege de bezuinigingen op de ODA-begroting kon deze verhoging in 2014 niet uit de BHOS-begroting worden gedekt. Met V&J werd afgesproken dat in 2014 EUR 50 mln betaald wordt uit de asielreserve van V&J. BHOS betaalt dit verdeeld over 2015 en 2016 terug. De overige EUR 38 mln wordt gedekt door een kasschuif uit 2016 binnen de BHOS-begroting.

19

Wat is de definitie van «Correctie ESA 2010» en hoe wordt deze correctie rekenkundig toegepast?

Antwoord van het kabinet:

De «Correctie ESA 2010» houdt verband met de invoering van de nieuwe BNP-definitie (kortweg aangeduid als «ESA2010») in 2014, die leidt tot een opwaartse bijstelling van het BNP. Hoewel de ODA-begroting gekoppeld is en blijft aan de ontwikkeling van het BNP, is de ODA-begroting niet gecompenseerd voor het effect van deze nieuwe definitie. Voor de rekenkundige correctie verwijs ik naar de gerectificeerde bijlage 3 van de HGIS-nota die is meegezonden in deze kamerbrief⁴. De correctie is gelijk aan 0,7% van het verschil tussen het BNP op basis van de oude definitie en het BNP op basis van de nieuwe definitie.

20

Waarom staat het hele bedrag voor het Noodhulpfonds in 2014 geraamd terwijl de uitgaven voor latere jaren gepland zijn?

Antwoord van het kabinet:

De extra middelen voor noodhulp zijn ter beschikking gesteld in de vorm van een begrotingsfonds, dat in zijn geheel ten laste van de begroting 2014 wordt gebracht. Een dergelijk fonds biedt de mogelijkheid om middelen die in enig jaar niet worden uitgegeven zonder beperkingen door te schuiven naar volgende jaren, waardoor maximale flexibiliteit wordt verkregen.

21

Hoeveel wordt er jaarlijks voor Exportkredietverzekering en Investeringsgaranties (EKI) gereserveerd en in welke gevallen zijn het afgelopen jaar de EKI-reserveringen aangeboord?

Antwoord van het kabinet:

Vanaf 2014 worden geen middelen meer gereserveerd voor schuldkwijtschelding in het kader van de EKI-regeling. In 2013 heeft geen EKI-schuldkwijtschelding plaatsgevonden en ook voor 2014 wordt geen EKI-schuldkwijtschelding verwacht.

22

Hoe is de totale 600 miljoen euro besteed die in de Voorjaarsnota gereserveerd was voor de BNP-stijging?

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Antwoord van het kabinet:

In onderstaande tabel is weergegeven waaraan de bij de Voorjaarsnota gereserveerde middelen zijn besteed:

	2014	2015	2016	2017	Struc.
Toekomstfonds	125	50	25		
Defensie		50	75	100	100
AIVD		25	25	25	25
Opvang asielzoekers	375				
Noodhulp/Opvang in de regio	100				
Tarief eerste schijf		475	475	475	475
Totaal	600	600	600	600	600

In 2014 is voor het Noodhulpfonds in totaal EUR 570 mln. beschikbaar gesteld. Hiervan is EUR 100 mln. gefinancierd uit de genoemde reservering; het restant komt tot uitputting in latere jaren.

23

Kunt u aangeven waarom het budget voor Afghanistan onder beleidsartikel 4.3 (Rechtsstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie) met ruim 10 miljoen euro wordt verlaagd? Kunt u hierbij ook aangeven welk effect dit heeft op de militaire missie die naar Afghanistan gaat?

Antwoord van het kabinet:

De verlaging met 10 miljoen euro wordt onder andere veroorzaakt door een lagere Nederlandse bijdrage aan het *Afghanistan Reconstruction Trust Fund* vanwege de bezuinigingen op het speerpunt veiligheid en rechtsorde. Daarnaast komen de kosten van een eventuele verlenging van het rechtsstaatprogramma in Kunduz in 2015 niet langer uit centrale middelen. Dit alles heeft geen gevolgen voor de Nederlandse deelname aan de missie Resolute Support.

24

Kunt u aangeven waarom het budget voor Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR) in Mali bijna twee keer zo hoog is als het budget voor rechtsstaatontwikkeling en kunt u daarbij aangeven hoe dit zich verhoudt tot de militaire missie in Mali?

Antwoord van het kabinet:

Mali behoort tot de landen met de hoogste indices wereldwijd op SRGR indicatoren als moedersterfte, vrouwenbesnijdenis en kindhuwelijken. Toegang tot anticonceptie is nog altijd beperkt. Nederland is al jarenlang een belangrijke partner in de gezondheidssector, waarin relatief weinig donoren actief zijn. Door de instabiliteit in Mali is het al zwak ontwikkelde gezondheidssysteem nog verder onder druk komen te staan, waardoor de behaalde vooruitgang teniet dreigt te gaan. Nederland werkt samen met regionale gezondheidsdiensten, klinieken en ngo's op het gebied van capaciteitsversterking, terwijl ook geïnvesteerd wordt in wederopbouw van de gezondheidszorg en beschikbaarheid van genees- en voorbehoedsmiddelen.

Het relatief hoge budget voor SRGR in Mali kan verklaard worden uit de keuze van het kabinet om over de hele linie niet op SRGR budgetten te bezuinigen en uit het feit dat Nederland al jarenlang in de sector werkzaam is. Omdat het kabinet tegelijkertijd het belang van rechtstaatontwikkeling in Mali onderkent, is ondanks teruglopende budgetten ruimte gevonden voor het infasieren van het nieuwe speerpunt Veiligheid

en Rechtsorde. Het budget voor dit programma zal in Mali, ondanks verdere bezuinigingen op V&R, volgend jaar zelfs groeien. Het programma Veiligheid en Rechtsorde biedt de mogelijkheid om aan te sluiten bij de activiteiten die MINUSMA op hetzelfde terrein ontplooit. Zo wordt gekeken naar samenwerking met het politiedeel van MINUSMA waar Nederland met maximaal 30 medewerkers van de Nationale Politie en Koninklijke Marechaussee aan bijdraagt.

25

U heeft in 2014 de hulp aan Zuid-Soedan opgeschort die via de regering liep. In de HGIS voor 2015 is het volledige bedrag voor Zuid-Soedan geschrapt. Kunt u hier een toelichting op geven?

Antwoord van het kabinet:

Gezien de situatie in Zuid-Soedan kon bij opstellen van de ontwerpbegroting 2015 geen uitsluitel worden gegeven over de verwachte ODA-uitgaven in Zuid-Soedan. Deze zijn als PM opgenomen. PM betekent niet dat de middelen zijn geschrapt: lopende contracten worden gerespecteerd. Weliswaar is de directe steun aan de centrale overheid opgeschort, de Nederlandse inzet op het gebied van voedselzekerheid, water en veiligheid en rechtsorde wordt (buiten de regering om) voortgezet.

26

Kunt u in een overzicht aangeven wat concreet de positieve effecten zijn geweest van het financieren van de partnerlanden sinds Nederland daarmee begonnen is, waarbij de plaats van het land op global indexen op het gebied van genitale verminking (FGM), vrouwenrechten, corruptie, het democratische gehalte, persvrijheid etc. per jaar wordt meegenomen?

Antwoord van het kabinet:

In de voortgangsrapportages «prioritaire thema's ontwikkelingssamenwerking» over de jaren 2012 en 2013 (Kamerstuk 33 625 nr. 43 en Kamerstuk 33 625 nr. 125) worden de voortgang en resultaten beschreven van de Nederlandse inzet op het terrein van ontwikkelingssamenwerking. Deze resultatenrapportages presenteren een veelheid aan concrete positieve effecten die in de partnerlanden zijn bereikt. Bij de rapportage wordt regelmatig gebruik gemaakt van internationale indices om trends te illustreren. De resultatenrapportages en de onderliggende resultaatfiches zijn openbaar en geplaatst op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ontwikkelingssamenwerking/resultaten-ontwikkelingssamenwerking>. Het aantonen van een directe relatie tussen de positie van een land op een globale index en de Nederlandse inzet in dat land is niet eenvoudig. Indices zoals de veelgebruikte *Fragile States Index* van het *Fund for Peace* maken echter wel trends zichtbaar. Deze index bestaat uit twaalf indicatoren waaronder «legitimiteit van de staat» (mede gericht op democratische processen) en «mensenrechten en de rechtstaat» (mede gericht op persvrijheid). Deze twee indicatoren laten zien dat in het merendeel van de partnerlanden waar Nederland een Veiligheid en Rechtsorde programma heeft, de situatie de afgelopen jaren stabiliseert of licht verbetert. De uitzonderingen daarop betreffen de partnerlanden Afghanistan, Jemen, Mali en Zuid-Soedan (zie hiervoor: <http://ffp.statesindex.org/>).

UNDP heeft een *Gender Inequality Index* ontwikkeld die de achterstand van vrouwen in drie dimensies weergeeft: reproductieve gezondheid (moedersterfte), politieke zeggenschap en deelname aan de arbeidsmarkt. De afgelopen decennia neemt genderongelijkheid in alle domeinen af en deze trend is waarneembaar in alle religieuze en culturele tradities. Wel is er sprake van regionale verschillen. De vooruitgang is het traagst in Afghanistan, Jemen, Mali en Zuid Soedan.

Rwanda en Burundi hebben opmerkelijke voortgang gemaakt in het terugdringen van verschillend tussen mannen en vrouwen. (zie hiervoor: <http://hdr.undp.org/en/content/gender-inequality-index-gii>). Op het gebied van FGM bestaat geen index. Volgens Unicef en WHO lijken FGM-praktijken af te nemen, vooral in landen waar de prevalentie al aan de lage kant was. Over de hele linie is er verminderde steun voor FGM-praktijk zichtbaar, zelfs in landen als Egypte en Soedan. Het percentage vrouwen en meisjes dat FGM wenselijk vindt is in een aantal landen, waaronder Senegal en Tanzania constant gebleven.

27

Wat is het totale bedrag (ODA en non-ODA) dat Nederland in 2013 en 2014 spendeerde aan Rwanda? Kunt u dit uitsplitsen in bilateraal, multilateraal, via maatschappelijke organisaties, via investeringen, exportsubsidies en financiële steun en/of financiering aan Nederlandse bedrijven die in Rwanda opereren? Kunt u ditzelfde doen voor de te verwachten uitgaven in 2015?

Antwoord van het kabinet:

In 2013 bedroegen de uitgaven voor het decentrale landenbudget Rwanda EUR 37.267.000 mln. Verdeling over de kanalen (volgens de OESO-DAC systematiek): overheid 57%, NGOs 32%, multilateraal 8% en onderzoek en private sector 3%. Zoals gemeld in de Voorjaarsnota is het budget 2014 voor Rwanda gesteld op EUR 45.430.000 mln. Eventuele wijzigingen worden aan de Kamer gemeld in de Najaarsnota, de uiteindelijke realisatie wordt gemeld in het jaarverslag. Aangezien vooraf niet wordt gestuurd op de kanaalkeuze kan alleen achteraf worden verantwoord. Non-ODA uitgaven voor Rwanda zijn verwaarloosbaar.

28

Kunt u aangeven hoe het komt dat in Ethiopië meer dan 13 keer zoveel uitgegeven wordt aan voedselzekerheid dan aan rechtsstaatontwikkeling?

Antwoord van het kabinet:

In Ethiopië leeft een derde van de ruim 90 miljoen mensen onder de armoede grens. In 2014 zijn 2,7 miljoen mensen permanent afhankelijk van voedselhulp. Naast de eigen voedselvoorziening biedt de landbouw de belangrijkste basis voor de verdere economische ontwikkeling van Ethiopië. Bovendien biedt het thema voedselzekerheid veel aanknopingspunten voor de hulp en handel agenda. De substantiële inzet van de ambassade op voedselzekerheid is hiermee in lijn.

Het programma ter ondersteuning van rechtsstaatsontwikkeling vindt plaats in een beperkte politieke ruimte, en draagt bij aan het waarborgen van het huidige relatief stabiele klimaat voor de sociale en economische ontwikkeling. Gezien de aard van de activiteiten zijn hiertoe minder middelen noodzakelijk.

29

Op pagina 39 van de HGIS-nota wordt gesteld dat het budget voor 2015 voor de toename van voedselzekerheid in Kenia neerkomt op 3,75 miljoen euro. Kunt u specificeren waar dit bedrag aan besteed zal worden en in welke mate dit bedrag juridisch verplicht is?

Antwoord van het kabinet:

Het bedrag van 3,75 miljoen euro voor de toename van voedselzekerheid zal besteed worden aan verschillende programma's die innovatief werken op het snijvlak van hulp en handel. Voor 2015 is 1.762.070 euro gecommiteerd aan het Kenya Market-led Dairy programma, een zuivelsector programma dat de basis legt voor investeringen en handelsrelaties met de Nederlandse zuivelsector; het Market Access programma van Kenya

Markets Trust, dat werkt aan merkontwikkeling op het gebied van vlees, zuivel, ruwvoer, water, zaden en andere agrarische inputs; het pootaardappelproject, dat de Keniaanse markt opent voor hoogproductief Nederlands pootgoed en zes «public private partnerships» business cases om groente- en fruittelers te koppelen aan lokale en export markten. De rest van het genoemde bedrag wordt besteed aan het Kenya Market-led Horticulture programma, dat de tuinbouw expliciet aansluit bij de hulp en handel agenda, en het Kenya Market-led Aquaculture programma dat aansluiting biedt voor een consortium van Nederlandse bedrijven die in visteelt willen investeren. De projecten worden uitgevoerd door niet-statelijke gerenommeerde partners, inclusief NGOs, kennisinstellingen, internationale organisaties en bedrijven. Alle activiteiten zijn juridisch vastgelegd in contracten en verplichtingen.

30

Kunt u aangeven waarom het bedrag voor de Hoorn van Afrika met 2 miljoen euro is opgeplust?

Antwoord van het kabinet:

Bijlage 5A van de HGIS-nota vermeld een bedrag van € 7.051.000 voor uitgaven in 2015 in de Hoorn van Afrika aan rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie. Dit bedrag is conform het Meerjaren Strategisch Plan voor de Hoorn van Afrika, zoals gepresenteerd aan de Tweede Kamer door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op 5 februari 2014 (Kamerstuk 33 625, nr. 71 + bijlagen). Er is dan ook geen sprake van een opgeplust bedrag. Van het bedrag komt in 2015 € 5.000.000 ten goede aan programma's uitgevoerd door de Nederlandse Ambassade in Nairobi en € 2.051.000 aan programma's door de Nederlandse Ambassade in Addis Abeba.

31

Op pagina 40 van de HGIS-nota wordt gesteld dat het budget voor 2015 voor de toename van voedselzekerheid in Oeganda neerkomt op 13,47 miljoen euro. Kunt u specificeren waar dit bedrag aan besteed zal worden en in welke mate dit bedrag juridisch verplicht is?

Antwoord van het kabinet:

Het voedselzekerheid budget voor Oeganda is geheel gecommitteerd voor een programma met twee hoofdcomponenten: capaciteitsopbouw en uitbreiding flankerende diensten. Deze zijn uitgewerkt in 8 projecten. De eerste component is gericht op capaciteitsopbouw voor productie- en inkomensverhoging van grote groepen ondernemende kleine boeren en boerinnen met nadruk op voedselgewassen (zoals zaaizaad, aardappelen, cassave en rijst) en melk. Daarbij wordt zowel naar bedrijf als markt gekeken. Deze projecten bieden Nederlandse bedrijven kansen voor de levering van aardappel-pootgoed, tuinbouwzaden, melkveerassen en koelinstallaties. De tweede component omvat de uitbreiding van flankerende diensten gericht op rurale kredietverlening, landbouwonderwijs voor jongeren in «farming as a business» en regionale integratie tegen lagere kosten. Nederlandse financiële instellingen, onderwijsinstellingen en bedrijven zijn daarbij betrokken. De projecten worden uitgevoerd door niet-statelijke gerenommeerde partners, inclusief NGOs, kennisinstellingen, internationale organisaties en bedrijven. Alle activiteiten zijn juridisch vastgelegd in contracten en verplichtingen.

32

Kunt u aangeven hoe het komt dat de ODA-uitgaven in exitlanden in de HGIS voor 2015 bijna 2 miljoen euro hoger uitvallen dan in de HGIS-nota 2014 voor 2015 geraamd was?

Antwoord van het kabinet:

Als gevolg van vertraging in de uitvoering van een aantal lopende activiteiten zijn betalingen deels doorgeschoven naar 2015. Het betreft hier met name uitgaven in Pakistan, Suriname en Zuid-Afrika.

33

Op pagina 41 van de HGIS-nota wordt gesteld dat in 2015 het budget voor Pakistan, één van de zogenaamde exit-landen, omlaag wordt gebracht met meer dan 8 miljoen euro. Kunt u aangeven welke stappen u gaat ondernemen om de exit-strategie voor Pakistan in goede banen te leiden?

Antwoord van het kabinet:

Er is in 2012 een OS exit-strategie opgesteld voor Pakistan om ervoor te zorgen dat resultaten zoveel mogelijk worden geconsolideerd. Een aantal projecten wordt voortgezet door andere donoren. Diverse onderwijsprojecten zijn meegenomen in provinciale onderwijssector programma's met financiering door onder meer de EU en het VK. De laatste projecten worden in 2015 uitgefaseerd.

Ondanks de OS-exit blijft Nederland op diverse manier betrokken bij Pakistan. Zo heeft Nederland de afgelopen jaren het Vrede, Veiligheid en Stabiliteitsprogramma ondersteund en kan het bedrijfsleven gebruik maken van het Dutch Good Growth Fund en andere instrumentaria voor bedrijven. Daar komt bij dat Nederland via onder meer de VN, de ontwikkelingsbanken en de EU blijft bijdragen aan ontwikkelingssteun aan Pakistan. Ook ondersteunt Nederland nog steeds activiteiten van ngo's, onder meer op het gebied van mensenrechten.

34

Wat is het totale bedrag (ODA en non-ODA) dat Nederland in 2013 en 2014 spendeerde aan Sudan? Kunt u dit uitsplitsen in bilateraal, multilateraal, via maatschappelijke organisaties, via investeringen, exportsubsidies en financiële steun en/of financiering aan Nederlandse bedrijven die in Sudan opereren? Kunt u ditzelfde doen voor de te verwachten uitgaven in 2015?

Antwoord van het kabinet:

In 2013 bedroegen de uitgaven voor het exit-land Soedan EUR 5.682.000. Verdeling over de kanalen (volgens de OESO-DAC systematiek): NGOs 29%, multilateraal 68% en onderzoek/privaat 3%. Er wordt niet gewerkt met de Soedanese overheid. Zoals gemeld in de Voorjaarsnota is het budget 2014 Soedan EUR 470.000. Eventuele wijzigingen worden aan de TK gemeld in de Najaarsnota, de uiteindelijke realisatie wordt gemeld in het jaarverslag. In 2015 is uitsluitend nog een uitgave van ca. € 575.000 voorzien voor de financiering van mensenrechtenactiviteiten door de ambassade.

Aan noodhulp is in 2013 € 2,7 mln. uitgegeven waarvan 1,8 mln aan het Common Humanitarian Fund. In 2014 ging het om € 2,9 mln (waarvan 2,5 mln voor het CHF). Voor 2015 is nog niets begroot. Non-ODA uitgaven voor Soedan zijn verwaarloosbaar.

35

Wordt de 340 miljoen euro aan publieke klimaatrelevante uitgaven voor ontwikkelingslanden enkel uit de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking gerealiseerd?

Antwoord van het kabinet:

De Nederlandse publieke klimaatuitgaven (EUR 340 mln.) zijn conform het regeerakkoord onderdeel van de OS begroting en voldoen aan de ODA criteria.

36

Worden de uitgaven voor klimaat uit ODA-middelen bekostigd? Zo ja, om welk bedrag gaat het?

Antwoord van het kabinet:

Zie antwoord vraag 35.